

УДК 316.74: 378.141

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ ДО ВСТУПУ У ВНЗ У 2015 р.

Л. П. Давиденко

Розглянуто особливості підготовки школярів до вступу у ВНЗ у 2015 р. відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) та затверджених Міністерством освіти і науки України «Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2015 році». Роз'яснюються найбільш важливі нововведення вступної кампанії 2015 р., що стосуються ЗНО та зміни умов прийому у ВНЗ. Стаття допоможе майбутнім абітурієнтам продумати й реалізувати стратегію і тактику правильної поведінки у вступній кампанії.

Ключові слова: абітурієнт, приймальна комісія, зовнішнє незалежне оцінювання, конкурс, Закон України «Про вищу освіту», «Умови прийому на навчання до ВНЗ України у 2015 році».

Давиденко Л. П. Особенности подготовки школьников к поступлению в вузы в 2015 году Рассмотрены особенности подготовки школьников к поступлению в вузы в 2015 г. на основе Закона Украины «О высшем образовании» (2014 г.) и утвержденных Министерством образования и науки Украины «Условий приема на обучение в высшие учебные заведения Украины в 2015 году». Разъясняются наиболее важные нововведения вступительной кампании 2015 г., касающиеся ВНО и изменения условий приема в вузы. Статья поможет будущим абитуриентам продумать и реализовать стратегию и тактику правильного поведения во время вступительной кампании.

Ключевые слова: абитуриент, приемная комиссия, внешнее независимое оценивание, конкурс, Закон Украины «О высшем образовании», «Условия приема на обучение в высшие учебные заведения Украины в 2015 году».

Davydenko L. P. Features of Students Preparation for University Entrance in 2015

The features of preparation school students for university entrance in 2015 according to the Law of Ukraine "On Higher Education" (2014) and approved by the Ministry of Education and Science of Ukraine "Conditions of admission to higher educational institutions of Ukraine in 2015" are examined. The most important innovations of entrance campaign in 2015 that touches on external independent evaluation in the terms of admission to universities are explained. The article will help future abiturients to consider and implement the strategy and tactics of proper behavior during the entrance campaign in the universities.

Keywords: abiturient, admission committee, independent external evaluation, competition, the Law of Ukraine "On Higher Education", "Conditions of admission to higher educational institutions of Ukraine in 2015".

Прийнятий 1 липня 2014 р. Верховною Радою Закон України «Про вищу освіту» [1] орієнтований, зокрема, на впровадження більш якісного відбору абітурієнтів при вступі на навчання у вищі навчальні заклади з метою наближення вітчизняного рівня освіти до європейського.

На основі зазначеного нового Закону України «Про вищу освіту» розроблено «Умови прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2015 році» (далі – «Умови прийому...»), які оприлюднено на сайті Міністерства освіти і науки України (наказ МОНУ «Про затвердження Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2015 році» від 15.10.2014 № 1172, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2014 р., № 1390/26167) [2]. Приймальні комісії ВНЗ відповідно до вимог «Умов при-

йому...» укладають власні правила прийому абітурієнтів на навчання і представляють їх на сторінках веб-сайтів своїх закладів.

Найбільшим ризиком при вступі у ВНЗ у 2015 р. може стати недостатня поінформованість майбутніх абітурієнтів щодо особливостей проведення ЗНО; новацій, викладених в «Умовах прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2015 році», а також правил прийому в різні ВНЗ, які тим, хто мріє про вищу освіту, доведеться вивчати самостійно.

Метою статті є проаналізувати основні нововведення в системі вступу у ВНЗ України у 2015 р. в умовах імплементації Закону України «Про вищу освіту», надати майбутнім абітурієнтам рекомендації, які допоможуть продумати стратегію і тактику правильної поведінки у вступній кампанії.

Умови прийому на навчання до ВНЗ у попередні роки містили певні нововведення. Цього року їх багато і вони суттєві. На основі зазначених вище документів назвемо найбільш важливі для майбутніх абітурієнтів новації та особливості вступної кампанії – 2015.

Для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра приймаються сертифікати ЗНО лише 2015 р.

2015 р. на навчання у ВНЗ приймаються особи з повною загальною середньою освітою за результатами зовнішнього незалежного оцінювання 2015 р. і рівня їх творчих та / або фізичних здібностей з урахуванням середнього бала документа про повну загальну середню освіту та балів за особливі успіхи. Передбачено нарахування додаткових балів за перемогу у Всеукраїнській олімпіаді, конкурсі-захисті наукових робіт МАН. При вступі на природничо-математичні та інженерно-технічні напрями підготовки додаткові бали можна отримати за успішне закінчення підготовчих курсів.

За результатами ЗНО мають вступати і випускники минулих років, і ті, хто бажає отримати освіту за заочною формою навчання. Результати ЗНО минулих років до участі в конкурсі не приймаються.

Таким чином, ЗНО у 2015 р. необхідно складати всім майбутнім абітурієнтам, які мають повну середню освіту і вступають на навчання у ВНЗ для здобуття ступеня бакалавра (майбутні медики, фармацевти та ветеринари вступають для здобуття ступеня магістра).

За результатами фахових вступних випробувань на навчання за спорідненим напрямом підготовки прийматимуть лише абітурієнтів, які мають диплом молодшого спеціаліста або ступінь молодшого бакалавра. Умови прийому на навчання для цієї категорії абітурієнтів ми розглядати не будемо, оскільки суттєвих змін порівняно з минулорічною вступною кампанією абітурієнти цієї категорії на відчують.

Організаційні моменти, пов'язані із ЗНО

Слід пам'ятати, що для ЗНО можна обрати лише 4 предмети із такого переліку: українська мова та література (обов'язковий), історія України, математика, біологія, географія, фізика, хімія, англійська мова, іспанська мова, німецька мова, російська мова, французька мова. 2015 р. не проводиться тестування зі світової літератури та всесвітньої історії.

Реєстрація на основну сесію ЗНО розпочнеться 5 січня 2015 р. і триватиме 50 днів до кінця лютого 2015 р. У 2015 р. ЗНО з кожного предмета проводитиметься в одну сесію, тобто в один день по всій Україні.

Розпочнеться ЗНО набагато раніше, ніж у попередні роки: уже у квітні відбудеться незалежне оцінювання з української мови та літератури. Це тестування є обов'язковим, бо його результат зараховуватиметься як результат державної підсумкової атестації. Планується, що до середини травня підсумки ЗНО з української мови і літератури будуть відомі. Учні, які не складуть ЗНО з української мови і літератури, не матимуть змоги вступати у ВНЗ України у 2015 р. і, відповідно, не будуть допущені до тестуван-

ня з інших предметів. Але оцінку за державну підсумкову атестацію з української мови учні отримають. Для абітурієнтів, які успішно склали ЗНО з української мови та літератури, тестування з інших предметів відбудеться вже влітку (у червні).

Строки, у які потрібно визначитися з переліком необхідних для вступу предметів

Для ретельної підготовки до вступу абітурієнт має, насамперед, визначитися з майбутнім фахом. 2015 р. заяву на вступ можна буде подати у 5 ВНЗ на 3 напрями підготовки в кожному. Відповідно до «Умов прийому...», ВНЗ зобов'язані затвердити власні правила прийому до 1 грудня 2014 р. й оприлюднити їх на сторінках своїх веб-сайтів. У правилах прийому щодо кожного напрямку підготовки (спеціальності) ВНЗ зазначатиме перелік предметів, із яких випускникам потрібно подати сертифікати ЗНО, та рівень складності тестування з української мови та літератури і математики (про це йтиметься далі). Цілком може статися так, що на один і той самий напрям підготовки перелік предметів ЗНО у різних ВНЗ буде різним!

Тому радимо майбутньому абітурієнту відразу після 1 грудня 2014 р. самостійно ознайомитися з правилами прийому у ВНЗ на їх сайтах і обрати необхідні предмети для реєстрації та складання ЗНО. Нагадаємо, що на сайті ВНЗ можна виходити з інформаційної системи «Конкурс» (адреса сайту ІС «Конкурс»: <http://vstup.info>).

Фактично на ознайомлення з правилами прийому різних ВНЗ майбутній абітурієнт матиме 2 місяці (грудень і січень), і за цей час необхідно остаточно визначитися з переліком необхідних для вступу предметів.

Важливою порадою є і те, що на сторінках інформаційної системи «Конкурс» абітурієнту бажано ознайомитися з конкурсними списками вступників за попередні роки саме на обраний напрям підготовки, визначити орієнтовну кількість місць державного замовлення та врахувати, що державне замовлення, яке ВНЗ отримають до початку вступної кампанії 2015 р., очікується на рівні 80 % минулорічного. Після остаточного вибору предметів слід зареєструватися на проходження ЗНО.

Для тестів з української мови та літератури, математики запропоновано два рівні складності – базовий і поглиблений

Новацією вступної кампанії 2015 р. є те, що ВНЗ можуть встановлювати різні вимоги щодо рівня підготовки з української мови та літератури і математики: базовий і поглиблений. Рівень складності тесту, необхідний для вступу на навчання, визначатиметься правилами прийому у вищій навчальній заклад. Їх, як зазначалося, відповідно до «Умов прийому...» ВНЗ зобов'язані затвердити до 1 грудня 2014 р. й оприлюднити на власних веб-сайтах, а абітурієнту слід відразу після зазначеної дати з ними ознайомитися.

Можна припустити, що підвищені вимоги для результатів ЗНО з української мови та літератури або математики будуть встановлювати поодинокі ВНЗ. Важливим є те, що абітурієнти, які оберуть поглиблений рівень, тесту наприклад, із математики, автоматично отримають бали за базовий рівень.

Змінюється система оцінювання результатів тестування. Буде введено поріг для результатів тестування з кожного предмета. Сертифікати з кількістю балів від 100 до 200 зможуть отримати лише ті учні, котрі подолають цей поріг

Принципи оцінювання та встановлення результату ЗНО цього року суттєво зміняться. У попередні роки результат абітурієнта визначався серед результатів інших абітурієнтів із певного предмета тестування. Скажімо, якщо учасник тестування отримав 200 балів, це не означало, що учень упорався з усіма завданнями і дав правильні відповіді на всі завдання тесту. Високі бали свідчили лише про те, що з-поміж інших учасників ЗНО цей учень був найкращим. Інакше кажучи, оцінка за шкалою 100–200 балів була рейтинговою.

У попередні роки у приймальні комісії подавалися сертифікати з балами, не нижчими за 124 з основних предметів і не нижчими 140 із профільних, але сертифікати навіть із недостатньою кількістю балів (наприклад, 121) учні отримували. 2015 р. ситуація кардинально зміниться. Учні, які не подолали визначений експертами пороговий рівень із певного предмета, бали за цей предмет у сертифікаті не отримають. Ця новація сприятиме більш якісному відбору абітурієнтів на навчання.

У попередні роки інколи достатній для вступу бал абітурієнти отримували шляхом сліпого вгадування. Якщо віднині з кожного предмета групою експертів встановлюватиметься «пороговий бал» (тобто мінімальна кількість тестових балів, яка перевищує кількість балів за сліпе угадування), то така можливість виключатиметься. Не подолавши зазначений «поріг», абітурієнт не отримає балів із цього предмета взагалі. Отже, нова система визначення результатів тестування діятиме за принципом «склав / не склав».

Усі абітурієнти, результати яких перевищуватимуть «пороговий бал», отримають оцінку за шкалою 100–200 балів і матимуть право участі в конкурсному відборі. Це означає, що збільшиться і варіативність результатів ЗНО. У попередні роки у поданих у приймальні комісії сертифікатах кількість балів із певного предмета варіювалася у межах 124–200. Цього року відповідна кількість балів перебуватиме у межах 100–200. Слід зазначити, що у 2015 р. ВНЗ мають право встановлювати власний мінімальний бал сертифіката (більший за 100), але це навряд чи буде поширеною практикою.

Що потрібно знати, подаючи документи

Після закінчення школи й отримання результатів ЗНО майбутнім абітурієнтам необхідно готувати документи для подання у приймальні комісії. Заяви на вступ можна подавати в електронній і паперовій формах у приймальні комісії ВНЗ.

При поданні заяви у паперовому вигляді вступник особисто надає у приймальну комісію ксерокопії документів, що завіряються зазначеною комісією:

- паспорт, військовий квиток або посвідчення про прописку, свідоцтво про народження (для осіб, які за віком не мають

паспорта) або інший документ, що засвідчує особу й громадянство;

- атестат (або диплом) і додаток до нього;

- сертифікат ЗНО 2015 р.

«Умови прийому...» у 2015 р. не передбачають подання медичної довідки за формою 086 - О. Фактично подання медичної довідки скасовано, її вимагатимуть лише у поодиноких випадках при вступі на напрями, що передбачають специфічні умови навчання.

Вступники встановлюють пріоритетність заяв

Ще одна новація вступної кампанії-2015 – у тому, що абітурієнт має визначити пріоритетність кожної зі своїх заяв. Вступник може подати заяви у 5 ВНЗ, на 3 різні напрями в кожному. За новими «Умовами прийому...» для кожної заяви потрібно буде встановити пріоритетність (від 1 до 15). Заява з пріоритетом 1 – напрям (спеціальність) і ВНЗ, де абітурієнт хоче навчатися найбільше. Наступне вподобання набуває пріоритетності 2 і так далі. Зрозуміло, що подавати саме 15 заяв абітурієнт не зобов'язаний.

Під час визначення пріоритетності заяви треба врахувати, що додаткові бали при вступі на природничо-математичні та інженерно-технічні напрями підготовки можна отримати лише в тому ВНЗ, де відбувалося навчання на підготовчих курсах.

На встановлення пріоритетності поданої заяви впливають і рейтинг ВНЗ, і умови проживання в гуртожитку, і віддаленість ВНЗ від основного місця проживання абітурієнта тощо. Отже, перед поданням документів у приймальну комісію абітурієнт повинен узяти до уваги всі чинники і пам'ятати, що встановлена ним пріоритетність заяв не може бути змінена упродовж вступної кампанії.

Конкурсний бал формується шляхом встановлення вагових коефіцієнтів відносно балів сертифікатів ЗНО із різних предметів та бала атестата

Абітурієнт має розуміти, що конкурсні бали при вступі у різні ВНЗ на однакові напрями (спеціальності) підготовки, навіть при однаковому переліку конкурсних предметів, у таких ВНЗ можуть бути різними і, відповідно, різним буде місце вступника в конкурсному списку.

Це зумовлено ще однією новацією вступної кампанії 2015 р., що полягає у формуванні конкурсного бала шляхом встановлення вагових коефіцієнтів. В «Умовах прийому...» зазначається [2]:

«Конкурсний бал – сума балів вступника за кожен сертифікат зовнішнього незалежного оцінювання, середнього бала документа про повну загальну середню освіту, бала за конкурс творчих або фізичних здібностей (у разі його проведення), помножених на вагові коефіцієнти, сума яких дорівнює одиниці. До конкурсного бала додатково додаються бали за особливі успіхи та/або за успішне закінчення підготовчих курсів вищого навчального закладу для вступу до цього вищого навчального закладу на природничо-математичні та інженерно-технічні спеціальності;

вага бала за особливі успіхи (призерам IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із базових предметів, призерам III етапу

Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України, ..., та/або за успішне закінчення підготовчих курсів вищого навчального закладу, обсяг навчальних годин яких становить не менше 150 аудиторних годин та строк навчання – не менше трьох місяців, для вступу до цього вищого навчального закладу на природничо-математичні та інженерно-технічні спеціальності, що може становити від 0 до 5 відсотків конкурсного бала;

вага середнього бала документа про повну середню освіту, що має становити від 0 до 10 відсотків конкурсного бала;

вага бала за конкурс творчих або фізичних здібностей (у разі його проведення), що має становити не більше як 25 відсотків конкурсного бала, крім творчого конкурсу при вступі на підготовку – галузь знань 0202 «Мистецтво» та напрям 6.060102 «Архітектура», вага бала якого може становити не більше ніж 50 відсотків конкурсного бала».

Для прикладу розглянемо варіанти визначення конкурсного бала. Припустимо, що на певний напрям підготовки правилами прийому вищій навчальний заклад встановив такий перелік предметів: українська мова та література (базовий рівень), математика (базовий рівень), фізика.

Наприклад, у першому ВНЗ для всіх трьох предметів встановлено однаковий коефіцієнт – 0,3, ваговий коефіцієнт атестата становить 0,1. Відповідно до «Умов прийому...» 2015 р. сума коефіцієнтів має становити 1. Скажімо, абітурієнт має такі бали: українська мова та література – 150; математика – 140; фізика – 170; атестат – 160 балів. Основний конкурсний бал буде таким: $150 \cdot 0,3 + 140 \cdot 0,3 + 170 \cdot 0,3 + 160 \cdot 0,1 = 154$.

Уявімо, що в другому ВНЗ при такому самому переліку сертифікатів Правилами прийому визначено інші коефіцієнти: українська мова та література – 0,2; математика – 0,3; фізика – 0,45; атестат – 0,05. Основний конкурсний бал буде таким: $150 \cdot 0,2 + 140 \cdot 0,3 + 170 \cdot 0,45 + 160 \cdot 0,05 = 156,5$.

Особам, котрі мають особливі успіхи у навчанні або закінчили підготовчі курси, нараховуються додаткові бали – до 5 % конкурсного бала.

Нагадаємо, що при вступі на природничо-математичні та інженерно-технічні напрями підготовки додаткові бали можна отримати за доузівську підготовку (до 5 % основного конкурсного бала).

Наприклад, абітурієнт успішно навчався на підготовчих курсах у першому ВНЗ, і правилами прийому за доузівську підготовку встановлено додатковий бал на рівні 5 % максимального конкурсного бала. Тоді у цьому ВНЗ в рейтинговому списку абітурієнт біля свого прізвища побачить 164 бали: $154 + 200 \cdot 0,05 = 164$.

Якщо абітурієнт бере участь у творчих конкурсах, то основний конкурсний бал становитимуть результати ЗНО з двох предметів (із ваговими коефіцієнтами не меншими

ніж 0,2), бал атестата (з коефіцієнтом не більше від 0,1), результат творчого конкурсу (з різними коефіцієнтами на різні напрями підготовки).

Зазначимо, що у 2015 р. правила прийому затверджуються вченими (педагогічними) радами ВНЗ до 1 грудня 2014 р., тому встановлений ВНЗ перелік предметів ЗНО абітурієнту буде відомий до початку реєстрації на основну сесію зовнішнього незалежного оцінювання. На підставі правил прийому в обрані ВНЗ, до подання заяв на вступ у вищий навчальний заклад абітурієнти зможуть самостійно обчислити свої конкурсні бали, і, можливо, їх значення також впливатиме на встановлення пріоритетності такої заяви.

Основні строки вступної кампанії у 2015 р.

Якщо вступник рекомендується до зарахування на навчання відповідно до першого обраного ним пріоритету, то втрачає право участі у подальшому конкурсі за наступними пріоритетами. Якщо вступник не рекомендується до зарахування на навчання відповідно до першого власного пріоритету, отримує рекомендацію до зарахування на навчання відповідно до другого обраного ним пріоритету і втрачає право участі у подальшому конкурсному відборі за третім і наступними пріоритетами, при цьому зберігається його право участі в конкурсі за першим.

Фактично на місця, що фінансуються коштом держбюджету, зарахування відбуватиметься в одну хвилину. Подання рекомендованими до вступу абітурієнтами документів у паперовій формі здійснюється до 18:00 6 серпня – до приймальної комісії подаються оригінали документів. Якщо документи не подано, абітурієнти втрачатимуть право вступу на навчання коштом державного бюджету.

Вступники, яким анульована рекомендація до зарахування на бюджетні місця, не втрачають права участі в конкурсі на будь-яку зі спеціальностей, на яку вони подавали заяву, на місця, що фінансуються коштом фізичних і юридичних осіб.

Оновлений список рекомендованих до зарахування абітурієнтів оприлюднюється не пізніше ніж 12:00 7 серпня. Зарахування на бюджет відбувається 8 серпня, на навчання коштом фізичних та юридичних осіб – не пізніше від 14 серпня.

Висновок

Як бачимо, нові «Умови прийому...» сприяють якіснішому відбору абітурієнтів при вступі на навчання у ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

2. Умови прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2015 році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312>.

Цитувати: Давиденко Л. П. Особливості підготовки школярів до вступу у ВНЗ у 2015 р. / Л. П. Давиденко // Постметодика. – 2014. – № 3. – С.52–55.

© Л. П. Давиденко, 2014. Стаття надійшла в редакцію 10.11.2014 ■